

La Fonoteca de Música Tradicional Catalana i la comarca del Bages

Josep Crivillé i Bargalló / Ramon Vilar i Herms

1. Introducció i treballs previs

Els materials de cançó popular procedents de la Comarca del Bages i dipositats a la Fonoteca de Música Tradicional Catalana (FMTC)¹ tenen un origen divers i a la vegada coherent. Si bé és cert que l'Associació de Recerca Etnomusicològica ha estat una protagonista important quant a la recerca d'aquests materials², cal afirmar també que diversos membres d'aquest col·lectiu han efectuat recerques pel seu propi compte i en diferents èpoques. En aquest sentit cal destacar la missió de recerca de materials de música tradicional feta per Josep Crivillé i Bargalló a títol personal a **Balsareny** entre els dies 8 i 11 d'agost de 1974. Va enregistrar 347 fonogrames que contenen una valuosa documentació sobre la pràctica musical individual i col·lectiva d'aquesta població. Va entrevistar 18 informants³ i, per l'època, encara la memòria oral era molt viva i va permetre recollir documents importants de primera mà.⁴

De manera semblant, Ramon Vilar i Herms, entre els anys 1982-84, va fer treball de camp, a títol personal i essent encara estudiant de la matèria, a les poblacions d'**Artés** i d'**Avinyó** per a un projecte de final d'estudis d'Etnomusicologia al Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona obtenint 94 informacions sobre música popular i tradicional a

Sèrie 1, volum 1 de la Col·lecció discogràfica de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana.

partir de l'enquesta a 8 informants.⁵ La majoria d'aquests fonogrames formen part actualment de la FMTC ja que s'hi incorporaren posteriorment però en aquells moments no existia ni l'Associació de Recerca Etnomusicològica ni per suposat la FMTC.

A la primavera de 1984, concretament el diumenge de Pasquetes –dia principal de la Fira del Vehicle Usat

d'**Artés**–, l'equip format per Josep Crivillé, Mre Antònia Juan i Ramon Vilar enregistraren el Ball de Bastons d'aquesta població el qual actuà de manera itinerant per tota la vila. A més dels violins, els acompanyava un grup instrumental de la població.

L'any 1986 es constitueix l'ARE (Associació de Recerca Etnomusicològica, vegeu nota n.2), i a partir d'a-

Caramelles de Mura, l'any 1953

quest grup s'endeguen diferents projectes de recerca entre els quals n'hi ha un dedicat a la comarca del Bages.⁶ Un equip format per Josep Crivillé i Ramon Vilar visitaren **Sant Feliu Sasserra**, el mes de maig i el mes de setembre de 1986, on obtingueren 92 informacions de música i dansa tradicional a partir de 3 informants.⁷ El mateix equip dugué a terme tres missions de recerca a **Artés** durant l'any 1986 on obtingué 83 fonogrames (entre cançons i interpretacions al violí) a partir de 3 informants.⁸ Aquí mateix i en aquest mateix any es fa un enregistrament del *Ball de Bastons*: 11 balls interpretats només amb dos violins, que és la manera tradicional com s'ha fet en aquesta zona del Bages.

Josep Crivillé i Ramon Vilar, tanmateix, dugueren a terme una enquesta de música popular a **Santa Maria d'Oló** el mes d'octubre de 1986 on obtingueren 40 informacions d'un grup de 9 informants, entre ells una bona part de la família Camprubí (o de Can Borrasca).⁹

Per la seva banda, Ramon Vilar –algunes vegades juntament amb Glòria Ballús i Josep Crivillé– fa cinc enquestes de camp al llarg del mateix 1986 a **Avinyó** on obté 164 informacions musicals a partir de 5 infor-

mants.¹⁰ Finalment, en nom de l'ARE però realitzada per Glòria Ballús i Casòliva, cal tenir en compte la recerca de materials de música tradicional que va fer a les poblacions de **Navarcles**, **Moià** i **l'Estany**, a partir de deu enquestes etnomusicològiques al llarg de 1986 de les quals obtingué 218 fonogrames de 21 informants.¹¹

A partir de l'any 1987, any de fundació de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana, la majoria de recerques del cançoner popular pel Bages depengueren directament o indirecta d'aquesta institució. Per tant, farem tot seguit una exposició topogràfica i cronològica dels diferents treballs de camp duts a terme.

2. Els treballs dependents de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana

(1987)

AVINYÓ, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Informants: Joana i Josep Herms].
Nombre de fonogrames: 6

SALLENT – EL MAS DE CORNET, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Informants: Felisa Escalé, Monserrat Relat, Teresina Relat, Teresina Harder i Joan Pregones] Nombre de fonogrames: 36

SÚRIA, Josep Crivillé i Glòria Ballús, *Caramelles* [Informants: Colla dels Sardanistes, Caramellaires de Súria, Ball de cascavells de Súria, La Llanterna, Grup Residència Bon Repòs, Estudiantina de l'Institut].
Nombre de fonogrames: 12

$\text{♩} = 120$

son so-ne-ta vi-nea-qui, als u- llets de la ni-ne-ta,
La ni-ne-ta vol dormir, vol dor-mir i no té so-ne-ta,
quan la so-ne-ta vindrà la ni-ne-ta dor-mi-rà.
quan la so-ne-ta vindrà la ni-ne-ta dor-mi-rà.

Cançó de bressol (Cantada per Maria Comas, d'Artés)

Rajadell. Festa de Sant Sebastià. Gener de 1995. Ball de Bastons

CALLÚS, Josep Crivillé i Glòria Ballús, *Caramelles*. Nombre de fonogrames: 6

AVINYÓ, Josep Crivillé, Glòria Ballús i Ramon Vilar [Informant: Joana Herms]. Nombre de fonogrames: 15

CALLÚS, Josep Crivillé, Glòria Ballús i Ramon Vilar [Informant: Joan Vila Calmet] Nombre de fonogrames: 17

(1988)

AVINYÓ, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Informants: Carme Giera de Cal Tinet i Pilar Guiteras de la Farmàcia]. Nombre de fonogrames: 53

(1989)

AVINYÓ, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Informant: Rita Oliveras del mas Vilanova]. Nombre de fonogrames: 8

AVINYÓ, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Cançons infantils amb infants]. Nombre de fonogrames: 6

ARTÉS, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Informant: Maria Comas]. Nombre de fonogrames: 20

MONISTROL DE CALDERS, 3 entrevistes en un mateix any, una feta per Glòria Ballús i dues fetes per Josep Crivillé, Glòria Ballús i Ramon Vilar.¹² [Informants: Teresa Gemilà, Antònia Bosch, Concepció Grau, Josefa Ponsa, M.Àngels Galarich, Concepció Grau i Concepció Prats]. Nombre de fonogrames: 143 i 49

CALDERS, Josep Crivillé, Glòria Ballús i Ramon Vilar a la Maisa L'Arola.¹³ [Informants: Pere Arola i esposa]. Nombre de fonogrames: 27

BALSARENY, Josep Crivillé i Ramon Vilar, *Ball de bastons* i *Ball de la faixa*. [Informant: Lluís Planas Llorens]. Estudi¹⁴

SANTA MARIA D'OLÓ, Josep Crivillé i Ramon Vilar, *Ball de Bastons* [Informants: Jordi Portabella, Josep Güell, Albert Oliveras i Miquel Àngel Muñoz].¹⁵ Nombre de fonogrames: 17

MOIÀ, Glòria Ballús i M. Antònia Juan, *El ball de gitanes*, *El contrapàs*, *El ball del ciri*, *Els Garrofins* i *Ball de Nans "La Filigrana"* [Informants: Salvador Farràs, Jo-

sep Riera, Josefina Pons, Glòria Pons]. Nombre de fonogrames: 5¹⁶

(1990)

ARTÉS, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Maria Comas i *Ball de bastons* interpretats al violí per Manel Ledesma i Lluís Bach]. Nombre de fonogrames: 41¹⁷

SANTA MARIA D'OLÓ, Josep Crivillé, Glòria Ballús i Ramon Vilar, [Enregistrament sonor i en vídeo de la Jornada Bastonera del 18 de març, on hi intervingueren totes les colles bastoneres d'Oló des dels més joves als veterans]. Nombre de fonogrames: 16

NAVÀS, Josep Crivillé i Ramon Vilar. Entrevista al Sr. Castella d'Artés. Músic, compositor i director d'orquestra. Dugué una intensa vida musical a Artés i posteriorment a Navàs. Consulta al seu arxiu personal de composicions instrumentals.

(1991)

ROCAFORT, Josep Crivillé, Glòria Ballús, Lluís Bosch i Ramon Vilar,¹⁸

[Informants: Enric Pérez Bacardit, Maria Manubens, Rosa Vilanova i Joan Lleonart]. Nombre de fonogrames: 114 (diferents sessions).

MURA, Josep Crivillé, Glòria Ballús, Lluís Bosch i Ramon Vilar, [Informants: Montserrat Viadiu, Angelina Perich, Josep Perich, Assembla de fidels]. Nombre de fonogrames: 110 (diferents sessions).

EL PONT DE VILOMARA, Josep Crivillé, Glòria Ballús, Lluís Bosch i Ramon Vilar. [Informant: Joan Ciuró, responsable de l'arxiu de la Societat Coral Vilomarenca]. Informacions sobre la Societat Coral Vilomarenca (?) i fotocòpia del seu arxiu musical.

MANRESA, Josep Crivillé, Glòria Ballús, Lluís Bosch i Ramon Vilar [Informant: Sr. Salvador Marones, darrer director musical de la Societat Coral Vilomarenca].

MANRESA: 13 contra gravacions de música instrumental vinculada a l'orquestra d'Els Massanes.

(1992)

AVINYÓ, Josep Crivillé, Glòria Ballús i Ramon Vilar [Informants: Jaume Careta, "Ferrenteret xic", Ramon Codina]. Nombre de fonogrames: 55

ARTÉS, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Informant: Maria Comas]. Nombre de fonogrames: 26

EL PONT DE VILOMARA, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Informants: Antònia Bonvehí i el seu espòs Maurici]. Nombre de fonogrames: 55

ROCAFORT (Masia L'Arboret), Josep Crivillé, Glòria Ballús i Ramon Vilar. [Informants: Rosa Vilanova, Maria Manubens i Miquel Gibert]. Nombre de fonogrames: 49

(1994)

AVINYÓ, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Informant: Montserrat Franquesa]. Nombre de fonogrames: 34

(1995)

RAJADELL, Josep Crivillé, Lluís Bosch i Ramon Vilar [Informants: Iscle Font, el poble de Rajadell en la festa de St. Sebastià]. Nombre de fonogrames: 83

Localitat	Nombre d'informants	Nombre de fonogrames
Artés	20	350
Avinyó	15	430
Balsareny	20	356
Calders	2	27
Callús	3	23
Cardona	6	104
L'Estany	9	61
Manresa	7	61
Moià	11	104
Monistrol de Calders	7	192
Mura	4	110
Navarcles	5	58
Pont de Vilomara	3	55
Rajadell	2	83
Rocafort	5	163
Sallent (El Mas de Cornet)	5	36
Sant Feliu Sasserra	3	92
Santa Maria d'Oló	13	73
Súria	7	33
TOTAL	147	2.411

ARTÉS, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Maria Ubals, Carme Serra, Joan Arissa, Joan Oliveras, Salvador Batriu, Salvador Galobardes, Pere Feliu i Carolina Comas]. Nombre de fonogrames: 124 (en tres sessions).

CARDONA (Can Vilà de Coma), Josep Crivillé i Ramon Vilar [Informants: Maria Rovira, Josep Malagarriga, Carme Malagarriga, Teresa Malagarriga i infant]. Nombre de fonogrames: 85

(1996)

BALSARENY, Josep Crivillé, Ramon Vilar i Josep M. Adell [infants de Balsareny, Mn. Joan Bajona i Lluís Planas]. Nombre de fonogrames: 9

(1997)

AVINYÓ, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Jaume Careta, "Ferrenteret xic"]. Nombre de fonogrames: 23

(1999)

AVINYÓ, Josep Crivillé i Ramon Vilar [Jaume Careta, "Ferrenteret xic"] Nombre de fonogrames: 17

(2000)

MANRESA, Josep Crivillé, Ramon Vilar, Robert Rovira i Àngel Vallver-

dú de la Coordinadora de Balls de Bastons de Catalunya. Enregistrament de Balls de Bastons de la comarca del Bages per a l'edició d'un CD de la FMTC [Colles de Bastoners de: Cardona, Rajadell, Artés, Manresa i Santa Maria d'Oló]. Nombre de fonogrames: 47

(2001)

SÚRIA, Josep Crivillé, Glòria Ballús, Pilar López i Ramon Vilar [2ª Trobada de Colles de Balls de cascavells de Catalunya]. Nombre de fonogrames: 21

(2002)

CARDONA, Josep Crivillé, Glòria Ballús, Pilar López i Ramon Vilar [3ª Trobada de Colles de Balls de Cascavells de Catalunya]. Nom. de fonogrames: 19

3. Consultes i accions sobre arxius diferents

A més de les recerques de camp sobre el Cançoner hem procurat també de consultar –ordenar a vegades i també en certs casos fotocopiar– diferents arxius musicals tant de titularitat privada com institucional o de-

pendents d'entitats musicals. Els arxius ens ofereixen una important documentació sobre la pràctica musical d'una població, d'un grup instrumental concret, d'una associació, d'un músic individual, d'una família, d'un repertori com podria ser el d'església, el de ball, etc. Del Bages, doncs, hem tingut contacte amb els següents arxius:

- Arxiu musical de la Societat Coral Vilomarenca (El Pont de Vilomara).
- Arxiu de Les Caramelles de Callús.
- Arxiu d'Enric Massana (Manresa).
- Arxiu Municipal de Moià, fons musical.
- Arxiu municipal de Cardona, fons musical.
- Arxiu de la Societat Coral "La Llanterna" de Súria.
- Arxiu de Mn. Lluís Cañellas Bonet, organista i mestre de capella de la parròquia de Santa Maria d'Artés (materials des de 1924 a 1960).
- Arxiu de Caramelles i altres composicions d'Esteve Camprubí Mercader de l'etapa en que va fer de mestre a Navarcles.

4. Bibliografia existent arrel d'aquestes recerques

- BALLÚS I CASOLIVA, Glòria, "Danses a la comarca de Bages" a *Dovella*, n. 40 (1991).
- "Mètodes de recerca etnomusicològica a la comarca de Bages" a *Dovella*, n.40 (1991).
  - "Els músics a la vila de Moià" a *Modilianum* (desembre 1992).
  - *Música tradicional de Fals*, CD, autora de l'estudi que l'acompanya. Agrupació Cultural de Fals, 2003.
- BALLÚS, Glòria i VILAR Ramon, "Treball de camp i de recerca etnomusicològica efectuada a la comarca de Bages (zona nord-est) per l'Associació de Recerca Etnomusicològica" a *Actes del Col·loqui sobre cançó tradicional*, Reus, Setembre 1990, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994.
- VILAR I HERMS, Ramon, "Una recerca etnomusicològica a Avinyó (Bages)" a *Dovella*, n.26 (1988).
- "El Ball de Bastons d'Oló" a *Dovella*, n.40 (1991).

- "Mostra d'un repertori de cançó tradicional recollit a Artés" a *Dovella*, n.40 (1991).
  - "El Ball de Bastons d'Artés" a *Dovella*, n.57 (1997).
  - "Una visió dels Bastoners de 1892 (Navarcles)" a *IV Jornada d'Estudi i Treball sobre el Ball de Bastons*, Cambrils 21 de maig de 2005, Vilafranca del Penedès: Coordinadora de Ball de Bastons de Catalunya, 2007.
- VILAR, Ramon, CRIVILLÉ Josep, LÓPEZ ARCOS, Pilar, HERNÁNDEZ, Antoni J. i BALLÚS, Glòria, *El ball de cascavells*, Temes de Súria 2, Súria: Ajuntament i Centre d'Estudis del Bages, 2003.

4.1. Discografia on hi ha materials de música tradicional recollits al Bages

- *Música de tradició oral a Catalunya* (2CD), sèrie 1, volum 1, Col·lecció discogràfica de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1991.
- *Cançons d'infantesa*, sèrie 2, volum 1, Col·lecció discogràfica de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana, loc. cit., 1998.
- *El Ball de Bastons*, sèrie 2, volum 2, Col·lecció discogràfica de la Fo-

noteca de Música tradicional Catalana, loc. cit. 2001.

5. Comentari final

El nombre d'informants i de fonogrames obtinguts és prou important per a tenir una visió força representativa de l'estat de la tradició oral durant aquests anys a una bona part de la comarca del Bages, com també de la pràctica musical que s'hi duia a terme. No entrarem ara en el detall del repertori enregistrat ja que no és un objectiu d'aquest article, però en el moment en que es pugui fer es podrà valorar amb precisió la tipologia musical d'aquests documents orals, les seves constants i la seva variabilitat.

De tota manera, hem de dir d'entrada que per "fonograma" entenem cada una de les informacions enregistrades. No necessàriament totes són cançons o peces instrumentals, també hi incloem les informacions parlades sobre temes musicals que tant poden ser sobre grups instrumentals com sobre la vida musical de la localitat, o sobre el context d'una cançó o tonada determinada. Per tant, a diferència de la documentació aportada per l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya en la que tot són cançons, bàsicament, aquí els fono-

grames tenen un abast més gran.

Les recerques del Cançoner a la comarca del Bages vinculades a les accions promogudes per la Fonoteca de Música Tradicional Catalana es pot dir que duren uns 20 anys. Ben segur que no són les úniques que s'hi han fet o s'hi fan. Cal tenir present, especialment, les endegades per Glòria Ballús i Casòliva a títol personal fetes tant a la comarca¹⁹ com concretament a la ciutat de Manresa on la seva recerca musicològica va molt més enllà de la música popular²⁰. L'arxiu sobre temàtica musical que al llarg del temps ha aplegat Glòria Ballús és molt important i extens. Ha dut a terme una gran quantitat d'accions envers la descoberta de compositors locals, els ha donat a conèixer i els ha fet sentir, com també accions envers el coneixement de la vida musical tant de Manresa com d'altres municipis de la comarca.²¹

També caldria tenir presents els treballs etnomusicològics que s'hagin pogut dur a terme a la comarca del Bages des del Departament de Musicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona i des de l'Escola Superior de Música de Catalunya, però això ja formaria part d'un altre article.

NOTES

1. La Fonoteca de Música Tradicional Catalana és un programa que es du a terme al Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. Es va iniciar l'any 1987 i té com a objectius: **recol·lectar** els materials de música tradicional i popular tant vocals com instrumentals que es puguin trobar especialment a Catalunya, **inventariar-los, catalogar-los i difondre'ls** tant a través de la consulta com de les edicions sonores (col·lecció discogràfica) i gràfiques (llibres i opuscles).
2. L'Associació de Recerca Etnomusicològica és una entitat sense finalitat de lucre creada l'any 1985, l'objectiu de la qual és la recerca i l'estudi de la música tradicional i popular catalana a partir de la metodologia emprada pel professor Sr. Josep Crivillé al Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona. Per a més informació vegeu: *Revista d'Etnologia de Catalunya*, núm. 12 (1998), a l'apartat Associacions: "L'Associació de Recerca Etnomusicològica (ARE)".

3. Benilda Casanovas Mauri / Francesc Soler Castella / Mercè Casaldàliga Guitart / Montserrat Casaldàliga Soler / Coloma / Roseta Sallés Codina / Josep Serra Manobens / Estrella Font Marin / Leocàdia Fontelles Oliva / Carles Cases / Marc Bonal / Lourdes Torres Riba / Petronila Solà / Lluís Planas Llorens / Joan Cererols Soler / Josep Riera Pladevall / Montserrat Sabala i Prat / Estrella Fou Castellà.
4. Alguns d'aquests materials foren editats a *Música de Tradició Oral a Catalunya*, sèrie 1, volum 1 de la col·lecció discogràfica de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana.
5. El treball porta per títol: *Aproximació a la música tradicional d'una contrada del Bages: Avinyó i Artés, des de la perspectiva etnomusicològica*. Els informants d'Avinyó varen ser: Jaume Careta i Noguera "Ferrenter xic" / Jordi Vilar i Herms / Rita Oliveras i Portí / Carme Pont i Oliveras. Les informants d'Artés varen ser: Maria Girabal / Concepció Girabal / Maria Gual i Maria Vidal.
6. Josep Crivillé, Glòria Ballús, M. Antònia Juan i Ramon Vilar (de l'Associació de Recerca Etnomusicològica), *Música tradicional de la Comarca del Bages, de les comarques pallareses i de la comarca del Priorat* (Ajut d'investigació musical per part del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) 1986. Actualment aquests enregistraments formen part de la FMTC. En quant al Bages, els materials són provinents d'Artés, Avinyó, Balsareny, L'Estany, Mojà, Navarcles, Sant Feliu Sasserra i Santa M^a d'Oló. Vegeu: Ballús i Casòliva, Glòria i Ramon Vilar i Herms, "Treball de camp i de recerca etnomusicològica efectuada a la comarca del Bages (zona nord-est) per l'Associació de Recerca Etnomusicològica" a *Actes del Col·loqui sobre cançó tradicional, Reus, setembre de 1990* a cura de Salvador Rebés, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994.
7. Emília Mas Ermenteras / Àngela Solà ("Angeleta de l'Hostal") / Un familiar d'Àngela Solà.
8. Teresa Pladevall, Sebastià Costa i Valentí Casas (violinista).
9. Jordi Portabella / Manel Camprubí / Benito Camprubí / Maria Vilà Camprubí / Ramon Camprubí / Maria Camprubí / Lluís Camprubí / Maria (esposa d'en Manel Camprubí) / Càndida Camprubí. Cal dir que el cant és un element important de cohesió de tota la família Camprubí d'Oló.
10. Ramon Codina / David (net de Ramon Codina) / Remei Morral / Maria Herms / Isidre Capellas.
11. Els informants de Navarcles varen ser: Josep Costa / Sr. Codina / Esposa de Josep Costa / filla de J. Costa / fill de J. Costa i Narcís Trullàs. Els informants de Mojà varen ser: Florenci Colet / Francisca Solà / Càndida Riera / Antoni Arissa Juncà / Rosalia Closas Portas / M. Rosa Pomier / M. Dolores Pomier. Els infor-

mants de l'Estany varen ser: Concepció Tort / Montserrat Farràs / Lídia Esperó Muntalà / 2 nenes / Margarida Sabata Riera / Josep Coll / J. Franquesa / Francisco Farràs.

12. Beca de la Fonoteca de Música Tradicional per a l'Associació de Recerca Etnomusicològica.
13. Ibídem. L'ARE ha estat beneficiària en diferents ocasions de la convocatòria d'ajuts per a la recerca convocada per la Fonoteca de Música Tradicional Catalana.
14. Enquesta sobre *El Ball de bastons* i el *Ball de la Faixa* de Balsareny per a l'Arxiu de Danses Vives del Centre de Documentació i Recerca de la Cultura Popular i Tradicional Catalana del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. La Fonoteca de Música Tradicional Catalana depèn del mateix Centre.
15. Enquesta sobre el *Ball de bastons d'Oló* per a l'Arxiu de Danses Vives, loc. cit.
16. Enquesta sobre els *Balls populars de Mojà* per a l'Arxiu de Danses Vives, loc. cit.
17. Enquesta sobre el *Ball de bastons d'Artés* per a l'Arxiu de Danses Vives, loc. cit.
18. L'Associació de Recerca Etnomusicològica (ARE) obtingué una beca de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana (FMTC) per a fer una recerca de música tradicional als pobles de Rocafort, Mura, Talamanca i el Pont de Vilomara de la comarca del Bages.
19. Només els enregistraments musicals que va fer amb motiu de la recerca de totes les festes del Bages, músiques bàsicament instrumentals, però també enquestes orals sobre els diferents aspectes de la festa, representen una documentació importantíssima. De tot això va sortir el llibre: Ballús, Glòria, *Guia de festes del Bages*, Manresa: Centre d'Estudis del Bages, 2000.
20. Precisament obté el doctorat en musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, amb la tesi que porta per títol: *La Música a la colegiata basilica de Santa Maria de la Seu de Manresa: 1714-1808. Dades documentals per a la seva reconstrucció amb una aproximació al repertori litúrgic conservat*.
21. Seria llarg ara fer una enumeració de tots els seus treballs, però entre tots cal citar per la seva excel·lència la concessió del Premi Nacional Aureli Capmany (1983) sobre investigació folklòrica –insituït per la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona–, pel seu treball *Música folklòrica a la comarca de Bages*.

Josep Crivillé i Bargalló

Etnomusicòleg, Coordinador de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana

Ramon Vilar i Herms

Etnomusicòleg, Tècnic de la Fonoteca de Música tradicional Catalana